

Н. Б. Отрешко

Практики соціальні

ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНІ — патерни поведінки, різноманітні дії, що здійснюють окремі особистості та групи у суспільстві в певному культурному контексті. Вони охоплюють широкий спектр людської діяльності: формальну і неформальну поведінку, повсякденні процедури, ритуали, звичаї, традиції. П. с. не є постійними чи універсальними, вони динамічні — розвиваються з часом. На них впливають культурні зміни, [глобалізація](#), *технічний прогрес, технологічний прогрес, соціальні рухи*. Розуміння П. с. має вирішальне значення для вивчення та аналізу суспільств, оскільки вони дають змогу зрозуміти цінності, норми та моделі поведінки у конкретному контексті. До П. с. дослідники зараховують церемонії та усталені способи поведінки, що передають із покоління в покоління, манеру спілкування, те, як люди взаємодіють один із одним у різних соціальних середовищах (вітання, жести, мова тіла тощо). Вони можуть бути пов'язаними з гендерними ролями, обов'язками і взаємодією у сім'ях (стилі виховання та ін.), а також обмеженими нормами й очікуваннями щодо поведінки індивідів залежно від їхньої статі. П. с. можуть мати специфічні форми, зумовлені сферою діяльності. Так, наприклад, існують різні ритуали, пов'язані з релігійними переконаннями та практиками у певній спільноті. Методи, підходи та норми, що стосуються освіти, стилів викладання, господарських практик, пов'язаних із різними способами ведення бізнесу, торгівлі й управління ресурсами, відрізняються відповідно до культурного контексту. Існують суттєві розбіжності у П. с., пов'язаних із охороною здоров'я, альтернативною медициною. Нині все більш поширеними П. с. стають раціональні дії, спрямовані на захист довкілля та збереження природних ресурсів у суспільстві. Концепт П. с. запропонував французький соціолог і філософ П. Бурдьє у праці «*Esquisse d'une théorie de la pratique*» («Нарис теорії практики», Женева, 1972). Він стверджував, що П. с. є фундаментальними для відтворення і трансформації соціальних систем, вони базуються не лише на індивідуальних намірах чи культурних нормах, але й глибоко вкорінені у соціальних структурах і формуються габітусом — набором схильностей, установок і втілених знань, які індивіди набувають завдяки соціалізації. Сучасний французький дослідник Б. Латур запропонував теорію акторської мережі, зосередженої на стосунках між людьми та нелюдськими акторами у П. с. Вона припускає, що П. с. виникають через мережі взаємодії між людьми, об'єктами, технологіями та інституціями, а не визначені винятково людською діяльністю. Розуміння та

повага до П. с. має вирішальне значення для міжкультурного взаєморозуміння, сприяє розвитку толерантності та ефективній інтеграції мігрантів у різні суспільства. Це також допомагає цінувати різноманітність і адаптуватися до різних соціальних норм і очікувань під час взаємодії з людьми з різних соціокультурних прошарків, носіїв інших культурних контекстів дискурсів.

Рекомендована література

1. St. Turner. *The Social Theory of Practices: Tradition, Tacit Knowledge and Presuppositions*. Cambridge, 1994;
2. *Practice Theory and Research: Exploring the Dynamics of Social Life*. Routledge, 2016.

Бібліографічний опис:

Практики соціальні / Н. Б. Отрешко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2023. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-881647>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).